№ 98. Neue Jüdische Zeitung. II. Jahrgang.

נייע יידישע צייטונג

Budapest, Montag, 24. April 1882. שנת תרמ"ב לפ"ק.

ב"ה בודאפעסט, ה' איר

דיא
„נייע יידישע צייטונג"
ערשיינט יעדען
מאָנטאג
אונד דאָנערסטאג.

פּראָנומעראַציאָנס - פּרייז:
גאַנציאָהריג 7 פל. — קר.
האַלביאָהריג 3 „ 50 „
פיערטעליאָהריג 1 „ 75 „

דיא רעדאַקציאָן
אונד אָדמיניסטראַציאָן
בעפינדעט זיך
Schiffmannsgasse 6, Budapest,
וואָהין אויך דיא פּראָנומעראַציאָנס-געלדער צו זענדען זינד.

אינזעראַטע
ווערדען בילליגסט בעריעכנעט.

פּראָנומעראַציאָנס - איינלאַדונג.

מיט 1-טען מאַי בעגינט אין נייעם קוואַרטאַל, ווייר ערלויבען אונזערע געהרטען לעזערען אָבאָנענטען, דיעזען פּראָנומעראַציאָנס-צייט אַפּ. 1. מאַי צו ערנייערן נעדרעפּ. אידר אָבאָנענטען פּרייזליסטס צוליר צו ריגיסטרירען, דאַמיט אין דער פּינקטליכען צוזענדונג דעם בלאַטטעס קיינע אונטערברעכונג איינטרעטט.

רוסישע יודענפערפאָלגונגען.

עס איזט ליידער נאָך ייטז געקאָממען, דאַס מאַן דער גאַנצען נאַכאָטן יודענשאַפט אין נידסט אנדערעס, אלס אַפּ דער רוסישען יודענפערפאָלגונגען צו שפּרעכען האַט. איינע נאַכאָט ערבּיט טערינג האַט אלגעמאַהלבען פּלאַטצגרייפּפּען, אבער זאַכסט נעשיעדט ליידער נאָר נידסט. מאַן איזט זעהר ערבּיטטערט, מאַן שפּרידט זיינען אבשיי'א אונד עקעל איס האַרבּער. דאַס איס אייגענקלאַרטען! 19 יאָהרהונדערט זאָלל אונער האַרטע נייר-טהאַטען אויסגעאַרבּט ווערדען, אבער דיא רוסישע ערגיערונג, דיא דיעזע מאַסען-סענג-מאָרדע מיט'ס צישיוס, וואָרדע נאָך אַפּ קיינער מאַכט איר-אָאָאַ'ס דיערבער דירעקט צו רעדע נעשטעללט. אללעס וואָס ביזהער פיר דיא יודען נעשאַה, בעשטאַנד דאַרין, דאַס מאַן דיא פּרידיסקרינגע אונטערשיעטעטע אונד אייהנען דיא אויסזאָנדערונג ערלייכטערטע.

דיא יינגסטען נרייעל-טהאַטען זינד אבער דענן דאָך שאָן ערלבּסטס פיר דאַס שלאַפיגע איר-אָאָאַ צו פיעל. אללע צישענגען דער וועלט בעשאַפּטיגען זיך מיט דער ענזעלבּען אונד זעלבּסט אַלבּעטער, דיא דען יודען אים אללגעמיינען ניכט בעזאָנדערס גוט גענייגט זינד. פערהיילען אין שאָפּסטס מאַגיע דיא באַרבּאַריא דער רוסישען הענקערס-קנעכטע. עס מאַכט זיך אללערטהאַלבּען איינע בעזיעונג גלטענד, דאַס מאַן האַפּפען קאָנן, דאַס מאַן זיך דער אַרמען יודען דענן דאָך אונגערמען אונד ערבּאַרמען ווערדיג. איין דיעזיגע זעהר אונגעזיעהענע אונגאַרישע בלאַטט ווירפט דען יודענפערפאָלגונגען אונד אַלגעמיין בעאַכטונג'ערזאַכען אישטעקעל:

„פּרעטעליכע דינגע זינד עס, וואָרבּער ווירטאַליך טעלעגראַפיש בעריכטט ווערדען. ווייר דיא זאַהנע איינער איינגעלאַרטען נאַציאָן, קאָנגען אונס גאָר קיינען בעריכט מאַכען, וואָס פיר איינע נעזעלשאַפט דאַס זיין מיס. דיא מיט איינער נאַנצען קאָנפעסיאָן זאָ אין פּרעפּאַרט, וואָ דיא רוסען מיט דען יודען אומגעהען, אונד וואָס נעשעהען אללי דינגס? ווייל דיא יודען אידער נאָטש איין נרונד לעדיג מאַאַשיען לעדיג אנבּיטען אונד אונד אין אַלגעמיין, דיא יודען קיינמאַל נעלד-מענגע אונד קיין בּיער איזט. דיא צוויי אַלטלעראַהלבּסטען לייד נעשאַפּפען, דיא דען אַרמען הענן אונגעבּידעטען אַבבּעט בעדערשיין, הייסען: רעלינגאוזר פּאַנאַסטסמס אונד בעגיעדיג נאָר פּ-עמדיס נוט. דיעזע צוויי איידענשאַפּפען פּערפּאַלאַסטען דען רוסען, דיא יודען אויסגאַראַטען.

אונד דיא רוסישע ערגיערונג!

דיעזע ערגיערונג, דיא זיך פיר צווייליכט האַרט אונד אויך פּאַן אָאָאַא פערלאַנגט. דאַס עס זיא פיר צווייליכט האַלטען. דיעזע ערגיערונג, מיט דער מאַן ניכט זיא אַפּ-פּאַהרט, וואָ מיט דען ערגיערונגען פּאַן בּינא אונד אַנדערען אונד דער טערקיאַ. אונד זיא איזט וואָהלגלבּען באַראַשיער אלס זיעלבּע ערגיערונג דער זיעלבּען אימעער.

עס וואַרט אונמאָגלך, דאַס דערלייא גרייעל נעשעהען, ווענן דיא רוסישע ערגיערונג דיעס אַנדערס דערס וואָלגלבּע.

ווענן דיא יודען זיך ניכט ווידערזעטצען, זאָנדערן זיך, אוהרע קינדער, זיינגלינגע, גרייזע אונד ווייבער זיא וויא לאַמעער נעדרעשלאַכטען לאַסען, דאַ איזט קיין פּאַלאַסט, קיין פּאַלאַטצ צו זוהען, דער אוהנען צור זייטע שענדע. ווענן אבער דיא יודען זיך צוזאַממענראַפּפען, אוס אוהר לעבען, אוהר גוט אונד בלוט, אוהרע ווייבער, קינדער אונד זיינלינגע צו בעשטצען, צו פערטהיידיגען, — זיא איזט זאַפּפּרט בעשאַפּפטע מאַכט אס שיפּלאַטצע, אוס דיעיעניגען, דיא זיך פערטהיידיגען, אינס גאַפּפאַנגענס אבצוזאָהרען. אין פּעטערבּורג זעלבּסט פרהיילט דיא רעגיערונג בעפעהלען, דאַס מאַן דען יודען איהרע נעשאַפּפטע אוס האַנדען נעהמען. דיא אַרמאַנגע דער רעגיערונג הטצטען אוס גאַנצען ריבּבּ דאַס בעפעהלענע רוסישע פּאָלק גענגען דיא יודען איהר, אונד דער יודע פּינדעט דאַזוגלבּסט קיינען ריבּסטער, קיין רעבּס, קיינען שטיר אונד קיין ערבּאַרמען.

דיא רוסישען הענקער וואָלגלבּן דיעזע גרייעטהאַטען דאַמיט עגטשולדיגען, אונדדעס דיא דיא בעדרייפּפונג אישטעללען, דאַס דיא יודען שלעכטע שאַטטאַטען זינד, דאַס דיא בּרייפּפען האַפּפען אַן. זי. זי. עס איזט איינע פּיפּפּערע לינגע. אבער ווענן עס איזט וואָהר וואָרע, האַפּפען דיא יודען ניכט אללעס רעכט דאַזו? אין רוסלאַנד קאָנן זיי יעדער דער יודע ניכט דאָרט וואָהען, נאָן, וויא עס ווילל, ער קאָנן זיך ניכט זאַ בּלייבען, וויא ער ווילל. ער קאָנן קיין בּעאַמטער, קיין אַרייטאָאָאַ, קיין אַרטס-אַפּשאַפט זיין, ער קאָנן זיך ניכט זיין, קיין הויז, קיינען גרונד קויפען. ער איזט דער פּעראַלטעט, דער שלאַאוג דער נעוועלשאַפּפּ. זיינע רעליגיאָן ווירד פּערשאַפּפּטע, ער ווירד מיסהאַנדעלט, זיין ווייב ווירד נעשאַנדעט, זיין פּערשאַנען ווירד נעריבּבּ, נעפּרייבּבּ. ווענן דאַרייבּ דיא שולד, דאַס דיעס זיא איזט? דיא רוסישע רעגיערונג אונד נעוועלשאַפּפּ. דיא רוסישע רעגיערונג דריכט נאָנען אָאָאַא דאַס צייכען דער שאַאַך אונד שאַנדע אויף דיא שטיר-נע.

דענן אָאָאַא איזט מיספערשטאַנדטלך, מאַן דיפּפּט דעס שטללשווייגענד ניכט צוזיץ. דענן, דיעזער נלאַדשטאַנע, אין דעסטען מאַכט עס שטעהט, עטוואס צו טהון, שווייגט. אונד פּאַר קומט 6 יאָהרען וואָלגלבּע עס וועגען דער בּיכּאַנדען דיא וועלט אין דען אַנגעלן הענבען פיר דינגע, דיא מיט דען יודענפּרפאָלגונגען גאָר ניכט פערגלבּען ווערדען קאָנגען.

ווער פערשטעהען מאָכטע דער רוסישען רעגיערונג. דיא האַפּפּט, זיך זעלבּסט אונד איהרען ווערדע זיך נאָך אַנדער צאַר רעדטען. דיא ווירד אבער ווערדע זיך נאָך אַנדער צאַר רעדטען. עס איזט אונמאָגלך, דאַס אין וואָלבּעס רעגיערען אין נוטעס עגיע האַבּע. דיא קאָנגען דיא יודען אוס-וואַנדען, פערטהיידיגען אוס רוסלאַנד, אבער דיא נעהמעטצטען בּלוטהונדע ווערדען דאַנן נאָך אַמ-מער ניכט נעזאַפּפּטיגט זיין, דיא בּלוטהונדע ווערדען נוך נאָך הונגרינגע, בּלוטגרייגער ווערדען. עס ווירד אין פּרכטעפרליכע, גראַסע אונד גלאַזטיגע רעגיאָלגאַן עגטשטעהען. איינע רעגאָלגאַן, וויא איינע וואָלבּע נאָך גיע יאָר.

נון דענן, ווער ווייסען, דאַס דיעזע עי פּרהער עגטשטעהען?

דאַס בלוט-באַד פּאַן באַלטאַ.

אבער דיא אין דער אים נובערגעמעגט פּאַראַלען גלעגענען אונדערלשטאַדט באַלטאַ פּעראַבּטען פּרינדערונגען אונד בלוטגעגעגאַלטס-טהאַטען ווער בעריכט איינען בּעריכט פּעראַפּפענטלבּט. אים אַדעססא ווירד פּאַם. 15. דיעזען געשרעבען:

דיענסאַג, דען 11 ד., אים האַלבּ 4 אוהר נאַכטס, לאַנגטע אַלגעגדע דעפּעשע פּאַן באַלטאַ הער אַן: „ווייר הענגען, שיקיט אונס בּראָד." בּיז 8 אוהר מאָרגענס וואַרען שאָן 1000 רובעל נעזאַממעלט אונד 100 לאַיב בּראָד אין איינגעגלאַדען אונד מיטטוואָך אבענדס וואַרען דיא דעלעגערטען בּעריכטס אין באַלטאַ. הונדערטע יידישער אַרבּעטלין מיט איינער מענגע מדינער מינדער לאַנגערטע איף דער איינגעבּאַהנ-שטאַציאָן, דאַס עלענד וואַ נאַכטלך. צישטעריגד פּאַר אַרבּעטען אונד קאָלטע, הונגרינ, פּרטוורדיג, דיא קלידער אין פּעטצען, זאַהנען דיא אַרמען עהער געשפּענסטערן אלס מענשען גלדיך. אין אהרער אינבּעשרבּלבּען אנגסט אונד פּערגאַנגען זיא אין עס-סען אונד טרינקען אונד פּעראַלגרען אויך דאַס בּעדרענס דאַצו: געהעצטע אונד פּערפאַלגט קאָמען זיא צור שטאַציאָן, אים אבראַך צו זוכען, אונד דאַס אַנגעגען נור איינען נעדאַנקען, דענסטען נור איינען וואונש: אין זיכערהייט צו קאָממען, זיך אונטער באַרמהערציגען מענשען צו פּיהלען. ליידער אבער קאָנגטע איהר וואונש בּיז היישט נאָך ניכט אין ערפיללונג נעהען. דיא אללע אים-נעפּלינדערט וואַרען אונד ניכט נור קיין דייזע-עגלה. וואַדערן ניכט איינמאַל טראָקענעס בּראָד דאַס האַטטען.

דייט דרייא טאַגען האַטטען דיעזע אינגליכ-ליכען ניכטס נעגעסען. דיא זאַהנ איינע אַרמע מטטער, איינען יינגלינג איף דעם אַרמע אונד אים-ענגס פּאַן נאָך פיר קלייגע קינדערן, יעגל-בּע דער מטטער לויט איהרען הונגער קלאָגטען. דאַנגבּען איינע אַנדערע מענשען, וועלבּע איינעס איהרער קינדער פּרמטטע אונד פּערגיעבּ פּלעט זיך דיא האַאַרע רייפּפען. דיא מאַנגער בּלייך וויא נעשפּענסטער, דאַס איינע נעדאַנקגלאָן שטאַר-רענד, דאַס האַאַר אונד דער בּאַרט צערצוויזט, פּיעלע פּערוואונדעט. אללע פּערצוויפּפלט.

איינען אונהיילליכען, אבשטאַפּענדען אַ-בּליק בּאַט דיא שטאַדט. פּע שיקן, אלס האַבּבּ דאַזוגלבּסט אין באַרבּאַרישער פּיינד אָדער איינע מאַרדערישע פּעסט נעהיזט, זאָ אַאַללע אויסגע-שטאַרבּען שיען דיא. איף דען שטראַסען דיאַשען פּאַן אשע אונד אַבּערלעסטע פּאַן פּערשיעדענען וואַרען; פּעדערן בּעדעקטען דאַס פּפּלאַסטער וויא אין פּרייסענשאַללעגעגע שטעע; וואַהרן דאַס איינע נור בּלוטען. אַבּעראַלל טרוממער פּאַן מאַבּעלן, הייזען אַבּגעבּראַנטהען, וואַנאַר אייזערנע בּעט-טען וואַרען פּאַן דער וויטהעגרען מענגע אין שטיקע געבּראַכען וואַרדען. דיא הייזער, וועלבּע יודען געראַבּשען, זינד פּערוויסטעט. דיא דעלען דער פּוסבּאַדען אין פּיעריסען, דיא טאַפּעטען צערפּעטצט. אין מאַנכען הייזען וואַרדען זאָ-נאַר שטיינע אים דען מיערן געריסען אונד דאַבּער אבגעטראַגען. עס קלייגנט וויא אין שי-ערליכעס מאַרבּען, אין אבער פּליידער טייליג וואַהרהייט. מיט דיעזער אללגעמיינען פּערוויס-שונג אונד צערשטאָרונג בּעגינטעט זיך יעדאַך דער בּעטרעכטענגע אַבּבּעד נאָך ניכט. פּרייזן אינד מאַרבּען וואַרדען פּאַר דען אינען אַנדערען מאַנגער אונד פּאַטער, דיא שוועסטערן אונד בּרודער.

דיא רעדאַקציאָן
אונד אָדמיניסטראַציאָן
בעפינדעט זיך
Schiffmannsgasse 6, Budapest,
וואָהין אויך דיא פּראָנומעראַציאָנס-געלדער צו זענדען זינד.

אינזעראַטע
ווערדען בּיללינסט בעריעכנעט.

דעם דון יצחק אברבנאל איניממט, דער זיך אלס קיינאנג-מיניסטער אין שפאניען איינסט גלאנצענדע פערדינסטע עריואבען האט!)

*(איין בעטריגער מיט פרעמדען פאפערע) דיר פאט אין דער פ-אוינע זיין אונוויזען טרייבען. דיא רוסישען איסוואנדערער נחום נאטשהייל אונד יאנאס הראוויטץ דזר מיט צוויי קנאבען אין בודאפעסט אנגעלאנגט אונד וואללטען איהרע רייזע נאך ענגלאנד פארזטזטצען. דיא עדהעלטען פאס הערען על-לעגבערעגען אין פפפפעלהונגל-שרייבען, וועל-כעס אויך ראבבינער פאללאק היער אונטער-שריעבען האט. אום פאן דען גליידבענס-נעגאס-סון צור וויטערריייזע אונטערשרטטעט צו ווער-דען. דיעזער מאנע יעדאך האט אין אונבע-כאנגעסט אונדזווידזאום דיא פאפערע דיעזען לייטען אבגעשווינדעלט אונד איזט מיט דען פא-פערען אונדזווידזאום. עס ווירד אהדער ערזוכט, דיעזעס אונדזווידזאום אים בעפערעגונגפאללדע פערהאפטען צו לאססען אונד דיא פאפערע הע-הער אין דיא רעדאקציאן דעם בלאטטעס אינצו-זענדען.

*(דער „אנקער") געזעללשאפט פיר לעבענס- אונד רעגעטע-פערזיכערונגען אין ווינן. דעלט אם 13. אפריל 1882 ווינע 23. אדרעגטאל-בע ענגעראל-פערזאמملונג אונטער דעם פאר-זיטצע דיינער עקסצעללענץ גראף ערמאנד זזטאי. דעם דירעקציאנסבעריכטע ענטנעהמען ווער פאל-גנדעס: דיא געשעפטסבעריכטע אבגעלאסען דעם יאה-רעס 1881 האבען זיך אבגעמאלם גינסטיג גע-שפאלטען. אם 31. דעצעמבער 1880 וואהרען לייט דעם לעטצטען רעכענשאפטסבעריכטעס 79,137 פערטראגע מיט 120.444,171 פל. 99 קר' פערזי-כערטען קאפיטאל אונד 43,514 פל. 26 קר' רעגטע אין קראפט. דיא סיממע דער אים יאהרע 1881 איינגעריכטען אנטראגע בעטרוג 13,814,015 פל. 50 קר' קאפיטאל אונד 1064 פל. רענטע. דעאר-דזט וואהרדיג 5390 פערטראגע מיט 11.555,217 פל. 19 קר' קאפיטאל. דאס איזט אום 882 פערטרעגע מיט 1,762,399 פל. 65 קר' מעהר, אלס אים יאה-רע 1880. דזרך מאדעפפאלל, אבלייף דער פער-זיכערונגס-דזרער עטצ. עדראשען 6293 פערטרע-גע מיט 6.493,439 פל. 4 קר', דער ריינע צו-וואכס בעטרעגט זאמט 5.058,778 פל. 15 קר'. דער פער-זיכערונגס-שטאנד אם 31. דעצעמבער 1881 וויזט 78,234 פערטראגע מיט 125.502,950 פל. 14 קר' קאפיטאל אונד 44,504 פל. 96 קר' רענטע איום. וואאגן 34,612 פערטראגע מיט 64,258,132 פל. 82 קר' קאפיטאל אויף פערזיכערונגען אויף דען מאדעפפאלל אונד 43,496 פערטראגע מיט פל. 61,227,627·69 איף כאפיטאלפערזיכערונגען אויף דען רעבענפפאלל ענטפאללען. דיא שטערבליכ-קייטפפערהאלטנישפע אונטער דען פערזיכערטען געשפאדטעטען זיך גינסטיג. אינדעם ענגען איינע עריואבטנגנמאפיגע שאדענסממע פאן 744,487 פל. 1 קר' גיר 702,882 פל. 17 קר' פיר איינזאאר-לונגען פאללין וואהרדיג. דאפאן ענפפאללען נאך אבצוג דער ריקפערזיכערונגען 476,476 פל. 95 קר' אויף דיא געזעללשאפט אונד 118,742 פל. 2 קר' אויף דיא כאטענאריע פאן פערזיכערונגען אויף דען מאדעפפאלל מיט געווינגנאטהייל. דיא שפעיאל-בילאנץ דיעזער אבטהיילונג שליעסט פיר דיא 6 אהרינע פעריאגע 1881—1876 מיט אי-נעם געווינגנאללדא פאן 345,884 פל. 55 קר'. דיא געווינגנאהרלייטונגנפאנדס דער גזעללשאפט בע-לעפען זיך אם 31. דעצעמבער 1881, מיט רוק-זזכט אויף דאס פערמאגען דער זיכסעלזזטזגען איבערלעבענס-אססאציאציאן איזט 30,748,225 פל. 36 קר'. שליעסלך בריינגען ווייר צור רענטנגס דאס דיא געזעללשאפט אים פאריגען יאהרע פאן דער האהען קאנגלין פריסשען רעגיערונג דיא קאנצעסיאן צום געשעפטסבעריעב אים קאנינגרייכע פריסען ערהאלטען אונד בעריישט אם 1. יולי 1881 דיא אפערציאנען דאזעלבסט בעגאנגען האט. דיא דזרזזז

דען אַלקס-אינטערעססען ענטשײדענדערער געוויסען. זײ אַ פרעמדער דורך דעמדיר פּלאַנ, דאס אַפּ אַללעס מיט דער בעווילליגונג דער אין דער יעטצינגן פאַרלאַנג פערלאַנגטען סימעס נאַראַנציען גשעאַפֿען ווערדן. דאס זײ דײַנע אַפּרעדיגונגן ניכט אינאיסגעוועצט ווערדערהאַ. דען אינד דאס ווער פאַן פערגעדען אַלטששען אינד פינאַנצעללען יאָרגען בעפײַט ווערדען. סיאַמי ערקלאַרט אים נאַמען דער אַפּפּאַזיציאָן דאס זעלבע זײַ פאַרלאַנג ניכט אקצעפּטירען קאָנגע. דער בעטראָג פאַן 5,669,000 גולדען פיר אַנגעגרײַטען קאָנגע פאַן דער דעלעגאַציאָן ניכט בעווילליגט ווערדען, דאַ זײַ דאַצו ניכט קאַפּעטעגט זײַ, דאַ דערען בעווילליגונג פאַר זײַ אַ בײדען פאַרלאַנגטע געראַרען. אין דײַנען אַהדער האַבע אינגאַרן פיר זײַ בעוועטען פּראַנצען מעהר פערזאָנאַבעל. אַלס זײַ אַ גרײַטשײַער אינגאַרנס בעטרעגען. דערנער בעצײַגטפעלט זײַ לאַראַרע דאַלטען מאַנטעגע. יאָ אינד פראַגען. ווענלבע גראַנצען דאַזיר געבאַטען זינד, דאַס דער אײַסשטאַנד ניכט אבערבאַלט אײַסבערעכען ווערדע. דײַ אַפּפּאַזיציאָן זײַ ניכט דאַזיר אדער דאַנגען, אַבּ 2 מילליאָנען מעהר אדער ווענײַגער בעווילליגנ ווערדען; עס מוסען נור נאַראַנצען דאַזיר גע-שאַפֿען ווערדען, דאַס זײַ אַלטשטען אינד בעדרוכ-ליגונגען אינדער רוסיש פערלאַנגט. דײַ אַפּפּאַזיציאָן זײַ דער פרעדרעניסעס פערלאַנגט. דײַ אַפּפּאַזיציאָן זײַ דער מיטינג, דאַס עס פֿאַלכט דער דעלעגאַציאָן זײַ. דער ענטשײדונג אַפֿען צו גאַנגען, דאַס עס מוס דער בעלעדיגונג. דער מוסטערגאַ-זען פערשאַפֿונגען דער מילליאָנען ענדלעך אײַ-מאַל אײַן ענדע מאַכען מוסען. דאַס פֿאַלכט דאַס גאַנצע פאַרק, מאַן מאַנט דאַאַפֿן אינבעציגונ זײַן. דערנער קאָנען דאַהער דײַ פערלאַנגטע דערפערונג ניכט בעווילליגען.

• (הערן לויט ערן אַלגאַנ.) דער אבגעזאַנדטער דעם ענגלישען הלפֿס-קאָמיטעט פיר זײַ אײַנגעדרונגען רוסישען ווען בע-גרעטט זיך ענטשען אין לעמבערג, ווען ער זײַ בעוועגט אין לעמבערג, דער אין קאַטהאָליש אײַנ-לבשיס פאַן אַללען זײַטען, זאַוואַהל פאַן אַללען אַלס פאַן אַללען זײַטען. דער צאַהלרײַכע הולדיגונגען דאַר-געבראַכט. דײַ אַ בײַ-ס פרעססע" פעראַפֿ-פענטליכט אַלגעמײַנע ביאַגראַפֿײַ אין דײַזען ענגלאַנדער. הערר אלי-פאַטט איזט דער שפּראַ-סע אײַנער ענגלישען געלעהרטען-פאַמילײַ. ער איזט אין אבסאָלוטער אדהיראַנט. אַס אַה-רע 1852 יעראַך האַט ער זײַנע אדהיראַטורס-קאַנצליאַ אײַנגעגעבען, אים גראַפּערע ווייען נאַך רוסלאַנד. נאַרד-אַמעריקע אינד דײַ טרקײַע צו אינטערנעהמען. שאַפֿטער וואַרדע ער סעקרעטאַר דער זוגונאַרדשאַפֿט אין בינא אינד יעדדאַ. אַס 15 יולי 1861 וואַרדע ער אין דײַנער וואַהנונג פאַן מאַרדערן אײַנערפאַללען אינד דערארט פערלעגטע. דאַס ער אין אײַראַאַ זיך קורירען לאַססען מוססע. אים יאַהרע 1862 וואַרדע ער אַלס דעפּוטירטער אַן דער אַנגלישע פאַרלאַמענט גשעאַהלט. זײַ ער זיך צוזאַמען מיט דען בעראַהונגען אינדער רוסישע פאַלטיק בע-שטײַרטע. ער בלײַבט נאָך 10 טאָגע אין לעמ-בערג אינד בעגינט זיך דאַנן נאָך סאַדאַנאַ (בוקאַרעסט), אים דען דאַרטיגען בעראַהונגען „נאַטן" קענגען צו לערנען. דעסען דײַ זאַגאַר ביז ענגלאַנד גדרונגען אינד.

• רוסישע נעמיטהליכקײַט. דער „אַפֿסשען צײַטונג" ווירד אים פעטערסבורג גשעמלדעט: אַללע רוסישען צײַטונגען בעשפּראַ-כען מיט גרעטעהרען דײַ שאַנדלבען פאַרגאַנ-גע אין באַלטאַ. באַראַן נינצבערג זאָלל זאַ-פאַרט פיר דײַ פערפאָלגטען רוסישען יודען 10,000 רו-בעל גוגונדעט האַבען. וואָס דײַ אינבעגרײַפֿל-כע באַלטונג דער אַרײַצײַ בעטרעפֿפֿט, זאַ אינד עס קאַנשטאַנטס וואַרדען, דאַס דער מילטאַר-לאַסמאַראַנס אַן באַלטאַ דורך אין אײַנער שפּעצערײַ-האַנדלונג צײַזאַה, ווײַ דײַ יודען בערוכט אינד געפֿלגדעט ווערדען אינד זיך גע-מעלדט. נעסטע קאַנאַסט, וואַרענד אַלגע בײַסשען יודישען פֿרען צײַפֿלכט צו וואַרטען. בײַ אײַנעס בײַסשלכען אײַצט האַבען 6 יודי-שע פֿרען, דײַ דאַרט שײַזען גגפֿלגט, אַס „מפּל" געוועזען. אַללע צײַטונגען שטימען דאַ-רען אבערײַן, דאַס עס נוכט זאַ בלײַבען מאַנן אינד דאַס דער דײַ אײַראַפּאַשען מאַכטע דער פֿעלגשטרײַען ווערדען אינגעגרײַפֿען מוסען.

דאַס אײַנען בעשטעמעגרע פיר זײַן טהען, אינד אים לײַדער פיר צײַט וואַכסטן זײַנע פעהלער בײַ אײַנס מאַלאַיען.

* * *

אײַן נאַהער פערוואַנדטער דעם קאַיזערהויזעס, נאַ-מענס אקזאַלא, נאָך פערגעגען אײַנשטאַנד אַלאַלאַ, נאָך אַ אַראַבאַשער אײַנשטאַנד אינקלאַס וואַר בײַא יאַבבי אלעזר אינד בײַא יאַבבי יהושע שלעי.

אקזאַלא וואַר מיט מאַכטע-יאַהן דעם קאַיזערס אַדרײַאַן. זײַן אַמבאַסדאָר פֿאַר אַלאַנ-מאַס אינד וואַר אײַן אײַס דער אינזעל „אַמאַזאָס" ווײַט בעגעשטער מאַנז. שאַן אַן זײַנער פרײַהען זײַנען וואַר אקזאַלא דורך אײַנען לעהרער פאַן יידישער הערקונפֿט. דער קאַלאַנקאַס נאַר בעגגרײַפֿנג דעם יידישען קערענגס אינטער טשוס אויף דעם שקוזנ-מאַרקטע צו אלעקסאַנ-דרען נעקומען אַמאַל. אַן דער הערכאַישען שפּראַכ אינטערפּרעטער וואַרען. אַלס ער שאַפֿטער זײַנען אינקלאַ דא דעדיער פּראַפֿעסאָר פאַן סוריען נעוואָרדען וואַר. בע-לײַטטעט נאַהס אקזאַלא דײַא נעלעגענהײַט וואַהר. בע-יוזאַא דען אינמאַנט מיט דען זײַזען צו זוכען אינד זיך פאַן אײַנען אין דער נאַטטערלערע אינטערעסען צו לאַססען.

„מײַן אינקעל, — שפּראַך ער צו דעם פּראָפֿעסען פאַן אינטאַכא — נעשטאַנען מיר, דאַס לאַנד אַז בע-ווייזען אינד אַנדערלאַ-פּערבינדונגען דאַרין אנטקוינפֿפֿען."

„וועלכעס דײַא נעלעגענהײַט, אקזאַלא ? — פּראָ-פֿעסאָר דאַרײַאַן. — איך בעמעגע שאַטעץ נעגען, אַז דער-מיר נאַ ווייזען אַנגעס."

דאַדרײַאַן וואַר מיט מאַכטע, אײַנער שטעפּטער-אַטטאַטס דעם קאַיזערס טראַאַן, פערבאַללט, אַבער דײַא

עהע וואַר אונגלילדך אינד קינדערלאַן. דײַא נעדרײַנען לײַדערשאַאַפֿטן, דעגען דאַדרײַאַן אינגעגען וואַר, אַאַנען דײַא פיראַאַטען זײַנען נעמאַהלען צו, אונד דער מיריזשע אַוראַהאַפֿטע קראַאַקטער דער אַבבאַנא פּראַאַ-לאַסטע אײַדרען נאַטטען, דײַא זאַ פיעל אַלס מאַלגלד צו מיידדע אינד אַאַן אַדרען עגטפֿעגנס צו לעבען. אומאַ-מעהר לעבטפֿט אַדרײַאַן דען זאַהן זײַנער שוועסטער; ער האַטטע קינגען נאַהגען פּעגזאַנדטען אַלס אײַהן. דאַ אַדרײַאַן אין בלוטס-פּעגזאַנדטער שראַאַנען וואַר, דאַ ער דעסטען אײַנגעגע נכטע געגאַהלגטע האַטטע, דאַ ער פּעגנעגע ווהר האַך אין דער גנטטע דער קאַיזערין פּלאַ-טינא שטאַנד, זאַ האַך דאַס דײַא דאַמאַלגען שרעס-שעללער אַגן אײַנעס אונזוטטלגען פּעגראַלטשטעס מיט אהר צו עראַהלען, זאַ שטיגלגלט ער זיך שאַן פּרײַה מיט דער האַפֿטטנג. פאַן שראַאַן אדאַפֿטרט אונד צו דעסטען נאַכאַלגער בעגשטאַנדט צו ווערדען, אין דײַ-דעס אַללדע שאַנדד דײַא קאַזזעלגכע קראַגע דעס אקזזי-לאַ, וועלכעס דער נאַכסטע פּעגזאַנדטע אדרײַאַנ'ס וואַר, אין אינזוכט. עס וואַר אַלזאַ גנט צו פּעגוואַנ-דען, דאַס דער פּראַפֿעסאָר פאַן סוריען בעגרײַס וואַר, אײַ-נען נאַכאַן טהעיל זײַנער בײַסטעגער דעס עגלעגטען נעפֿפֿען צוקאַמען צו לאַססען.

„האַבע דאַנק, מײַן אינקעל, — אַנטוואָרטעט אק-זזילאַ, — פיר דײַן נאַכטטראַגעס אַנערגעגען, אַבער נטכט דער בעגטען ווייזע מיך; מיר בעדרעטען פּעגלעגהער דאַס אינגען נאַך עגזזיעס דײַא דאַדרײַאַדאַסטע פּעגזזיעס, דאַא, דער קלעגסטע אַללער מענשען, קאַנגסט מיר וואַהל אײַ-נען נטטען דאַטטע אַנען אין וועלכער ווייזע עס מיר מאַ-לגד זײַן זוהד. עראַللגיד אַנדדען שוואַנגאַللען דאַנ-דעל צו בעגשטען."

(פאַרטזעטצונג פאָלגט.)

Nr. 98.

דען אַלקס-אינטערעססען ענטשײדענדערער געוויסען. זײ אַ פרעמדער דורך דעמדיר פּלאַנ, דאַס אַפּ אַללעס מיט דער בעווילליגונג דער אין דער יעטצינגן פאַרלאַנג פערלאַנגטען סימעס נאַראַנציען גשעאַפֿען ווערדען. דאַס זײ דײַנע אַפּרעדיגונגן ניכט אינאיסגעוועצט ווערדערהאַ. דען אינד דאַס ווער פאַן פערגעדען אַלטששען אינד פינאַנצעללען יאָרגען בעפײַט ווערדען. סיאַמי ערקלאַרט אים נאַמען דער אַפּפּאַזיציאָן דאַס זעלבע זײַ פאַרלאַנג ניכט אקצעפּטירען קאָנגע. דער בעטראָג פאַן 5,669,000 גולדען פיר אַנגעגרײַטען קאָנגע פאַן דער דעלעגאַציאָן ניכט בעווילליגט ווערדען, דאַ זײ דאַצו ניכט קאַפּעטעגט זײַ, דאַ דערען בעווילליגונג פאַר זײַ אַ בײדען פאַרלאַנגטע געראַרען. אין דײַנען אַהדער האַבע אינגאַרן פיר זײַ בעוועטען פּראַנצען מעהר פערזאָנאַבעל. אַלס זײַ אַ גרײַטשײַער אינגאַרנס בעטרעגען. דערנער בעצײַגטפעלט זײַ לאַראַרע דאַלטען מאַנטעגע. יאָ אינד פראַגען. ווענלבע גראַנצען דאַזיר געבאַטען זינד, דאַס דער אײַסשטאַנד ניכט אבערבאַלט אײַסבערעכען ווערדע. דײַ אַפּפּאַזיציאָן זײַ ניכט דאַזיר אדער דאַנגען, אַבּ 2 מילליאָנען מעהר אדער ווענײַגער בעווילליגונ ווערדען; עס מוסען נור נאַראַנציען דאַזיר גע-שאַפֿען ווערדען, דאַס זײַ אַלטשטען אינד בעדרוכ-ליגונגען אינדער רוסישע פאַלטיק בע-שטײַרטע. ער בלײַבט נאָך 10 טאָגע אין לעמ-בערג אינד בעגינט זיך דאַנן נאָך סאַדאַנאַ (בוקאַרעסט), אים דען דאַרטיגען בעראַהונגען „נאַטן" קענגען צו לערנען. דעסען דײַ זאַגאַר ביז ענגלאַנד גדרונגען אינד.

• רוסישע נעמיטהליכקײַט. דער „אַפֿסשען צײַטונג" ווירד אים פעטערסבורג גשעמלדעט: אַללע רוסישען צײַטונגען בעשפּראַ-כען מיט גרעטעהרען דײַ שאַנדלבען פאַרגאַנ-גע אין באַלטאַ. באַראַן נינצבערג זאָלל זאַ-פאַרט פיר דײַ פערפאָלגטען רוסישען יודען 10,000 רו-בעל גוגונדעט האַבען. וואָס דײַ אינבעגרײַפֿל-כע באַלטונג דער אַרײַצײַ בעטרעפֿפֿט, זאַ אינד עס קאַנשטאַנטס וואַרדען, דאַס דער מילטאַר-לאַסמאַראַנס אַן באַלטאַ דורך אין אײַנער שפּעצערײַ-האַנדלונג צײַזאַה, ווײַ דײַ יודען בערוכט אינד געפֿלגדעט ווערדען אינד זיך גע-מעלדט. נעסטע קאַנאַסט, וואַרענד אַלגע בײַסשען יודישען פֿרען צײַפֿלכט צו וואַרטען. בײַ אײַנעס בײַסשלכען אײַצט האַבען 6 יודי-שע פֿרען, דײַ דאַרט שײַזען גגפֿלגט, אַס „מפּל" געוועזען. אַללע צײַטונגען שטימען דאַ-רען אבערײַן, דאַס עס נוכט זאַ בלײַבען מאַנן אינד דאַס דער דײַ אײַראַפּאַשען מאַכטע דער פֿעלגשטרײַען ווערדען אינגעגרײַפֿען מוסען.

דאַס אײַנען בעשטעמעגרע פיר זײַן טהען, אינד אים לײַדער פיר צײַט וואַכסטן זײַנע פעהלער בײַ אײַנס מאַלאַיען.

* * *

אײַן נאַהער פערוואַנדטער דעם קאַיזערהויזעס, נאַ-מענס אקזאַלא, נאָך פערגעגען אײַנשטאַנד אַלאַלאַ, נאָך אַ אַראַבאַשער אײַנשטאַנד אינקלאַס וואַר בײַא יאַבבי אלעזר אינד בײַא יאַבבי יהושע שלעי.

אקזאַלא וואַר מיט מאַכטע-יאַהן דעם קאַיזערס אַדרײַאַן. זײַן אַמבאַסדאָר פֿאַר אַלאַנ-מאַס אינד וואַר אײַן אײַס דער אינזעל „אַמאַזאָס" ווײַט בעגעשטער מאַנז. שאַן אַן זײַנער פרײַהען זײַנען וואַר אקזאַלא דורך אײַנען לעהרער פאַן יידישער הערקונפֿט. דער קאַלאַנקאַס נאַר בעגגרײַפֿנג דעם יידישען קערענגס אינטער טשוס אויף דעם שקוזנ-מאַרקטע צו אלעקסאַנ-דרען נעקומען אַמאַל. אַן דער הערכאַישען שפּראַכ אינטערפּרעטער וואַרען. אַלס ער שאַפֿטער זײַנען אינקלאַ דא דעדיער פּראַפֿעסאָר פאַן סוריען נעוואָרדען וואַר. בע-לײַטטעט נאַהס אקזאַלא דײַא נעלעגענהײַט וואַהר. בע-יוזאַא דען אינמאַנט מיט דען זײַזען צו זוכען אינד זיך פאַן אײַנען אין דער נאַטטערלערע אינטערעסען צו לאַססען.

„מײַן אינקעל, — שפּראַך ער צו דעם פּראָפֿעסען פאַן אינטאַכא — נעשטאַנען מיר, דאַס לאַנד אַז בע-ווייזען אינד אַנדערלאַ-פּערבינדונגען דאַרין אנטקוינפֿפֿען."

„וועלכעס דײַא נעלעגענהײַט, אקזאַלא ? — פּראָ-פֿעסאָר דאַרײַאַן. — איך בעמעגע שאַטעץ נעגען, אַז דער-מיר נאַ ווייזען אַנגעס."

דאַדרײַאַן וואַר מיט מאַכטע, אײַנער שטעפּטער-אַטטאַטס דעם קאַיזערס טראַאַן, פערבאַללט, אַבער דײַא

עהע וואַר אונגלילדך אינד קינדערלאַן. דײַא נעדרײַנען לײַדערשאַאַפֿטן, דעגען דאַדרײַאַן אינגעגען וואַר, אַאַנען דײַא פיראַאַטען זײַנען נעמאַהלען צו, אונד דער מיריזשע אַוראַהאַפֿטע קראַאַקטער דער אַבבאַנא פּראַאַ-לאַסטע אײַדרען נאַטטען, דײַא זאַ פיעל אַלס מאַלגלד צו מיידדע אינד אַאַן אַדרען עגטפֿעגנס צו לעבען. אומאַ-מעהר לעבטפֿט אַדרײַאַן דען זאַהן זײַנער שוועסטער; ער האַטטע קינגען נאַהגען פּעגזאַנדטען אַלס אײַהן. דאַ אַדרײַאַן אין בלוטס-פּעגזאַנדטער שראַאַנען וואַר, דאַ ער דעסטען אײַנגעגע נכטע געגאַהלגטע האַטטע, דאַ ער פּעגנעגע ווהר האַך אין דער גנטטע דער קאַיזערין פּלאַ-טינא שטאַנד, זאַ האַך דאַס דײַא דאַמאַלגען שרעס-שעללער אַגן אײַנעס אונזוטטלגען פּעגראַלטשטעס מיט אהר צו עראַהלען, זאַ שטיגלגלט ער זיך שאַן פּרײַה מיט דער האַפֿטטנג. פאַן שראַאַן אדאַפֿטרט אונד צו דעסטען נאַכאַלגער בעגשטאַנדט צו ווערדען, אין דײַ-דעס אַללדע שאַנדד דײַא קאַזזעלגכע קראַגע דעס אקזזי-לאַ, וועלכעס דער נאַכסטע פּעגזאַנדטע אדרײַאַנ'ס וואַר, אין אינזוכט. עס וואַר אַלזאַ גנט צו פּעגוואַנ-דען, דאַס דער פּראַפֿעסאָר פאַן סוריען בעגרײַס וואַר, אײַ-נען נאַכאַן טהעיל זײַנער בײַסטעגער דעס עגלעגטען נעפֿפֿען צוקאַמען צו לאַססען.

„האַבע דאַנק, מײַן אינקעל, — אַנטוואָרטעט אק-זזילאַ, — פיר דײַן נאַכטטראַגעס אַנערגעגען, אַבער נטכט דער בעגטען ווייזע מיך; מיר בעדרעטען פּעגלעגהער דאַס אינגען נאַך עגזזיעס דײַא דאַדרײַאַדאַסטע פּעגזזיעס, דאַא, דער קלעגסטע אַללער מענשען, קאַנגסט מיר וואַהל אײַ-נען נטטען דאַטטע אַנען אין וועלכער ווייזע עס מיר מאַ-לגד זײַן זוהד. עראַللגיד אַנדדען שוואַנגאַللען דאַנ-דעל צו בעגשטען."

(פאַרטזעטצונג פאָלגט.)

אדער שטעב־בעגר אין איהרעם בלוטע לאנד, נעיאלט אנגעטהאן.

דיא דעלקע־ראטן אים אדעססא זאהנען וואהרענד איהרעם אויפעטהאלטנס אין באלטא, אלס זיא זיך עבען בייא געריכט בעזאָרגען, זעלבסטאַ אלס אויגען־צייגען, וויא צייטיג בעזאָרגען אַיינע אייגע יידישע אָמאָיזיע אבצו־שלאבטען דראהטען; דיא ביירגע וואורדען צוואר דאראן געצוגענדערט, אונד טהאלן מיט שוץ־אָפּ אונגעשטאָפּ. דיא איינגעשיכטערטען יודען פּרכטע־טען זיך, זיא אנצוהאלטען, אונד דיא אָלעזייא וואר, וויא געיואהנליך, ניכט צו זעהען.

אבער דיין פּעלליך דער בלוטע־ביין העטצע־ריא זעלבסט ער־זהרען דיא דעדעגירטען אים אדעססא אָלעגענדעס: אם אָסטערמאָנטאג מאר־גענס אבגעריעל אייגע אָמאָיזע אין ביירגע; בו־בען אונד שטאדטבעוואהנערן דיא יידישען הייז־זער אין עגעס שטאדט־מהייל, וועלבער דער „טרקישע“ נעגאנגען ווירד, אונד שלוס מיט שוץ־גען דיא פּענסטער־שיבען אין. דיא שאאר פּער־נאָסטרעט זיך אָ־מסטר מעהר אונד וואורדע אימעער הערינסאָדערנדער, זא דאס דיא יודען עגרליך עצייגענגען וואערן, זיך צו פּערטהיידיגען, עס נטשטאאנד אין קאמפּף אונד עס נעלאנג דען יודען, דיא מענגע צו פּערטרייבען, וואורין זיא זיך שנעלל צורטצאגען.

דיא אלעזייא, דיא וואהרענד דעם אנגרי־פּעס דעם אאבעלס אויף דיא יודען ניכטס גע־טהאן האטטע, ריכטע עטצע אויף אבערפּעל דיא אין אבערטרעט פּעילע, וואביי זיא אלעזיא־ראטן, דאס דיא יודען זיך ניכט צו ווע־רע צו זעטצען האבען, זעלבסטפּערשטאנדליך וואורדע דאבייך דער פּאבעל צו אייגען ניכן אבערפּאלע ערמוטהיגט, דער עדאך עטסט ער־פּאלגט; נאכדעם אייגע נראסע אנצאהל פּאן ביירגע אים דען נאהטעלעגענען דאר־פּערז אין דיא שטאדט נעקאממען וואר.

קייגע אייגענע יידישע פּאמיליע וואורדע ביי דער פּלונדערונג פּערשאָנט; 3500 פּאמיליען בו־דען ביז עטצאנ אין באלטא הונגער אונד דורט פּאן דער אנגסט ער־פּרלט. דאס מאן זיא אים־שראבטען; ווערדע. ביז נעסטערן פּאנד מאן 10 מאטע אונד 121 פּערזאנדעטע. אין טהייל דער פּערזאנדעטען וואורדע נאך אדעססא אינס ווייטע שטעטל נעבראכט. דאס עלענד איזט נראס אונד דיא־

פּאָלליעטאָן.

יודא אונד ראָם.

(33-טע פּאָרטעצונג.)

„אונד יודען מאר אים אדעססא אמיזע זיין ווערדיג — פּוזר לוצאים קוישטע פּאָרט. — זא וועלל אר פּון צוי אינאָאבבע ווייטע לבכנום מאכען. אללעס וואס דען יידישען נאמען טראגט. פּאן דער עדלע צו פּערשטיגן. דעמעס מיין פּערשטעגן וואלל איך דיא פּאָרטשטאָפּ פּערנאלליג.“

„ראמטע נוי ראטה — שפּאר וולאוגס, — אונד דו וויזט צעשטאָרבען ווערדע נוי ריעל אונד דיא וויזט ניכט אינפּערפּסגן, דענן מיט אונס איזט נאטס.“

„פּרוים דיא עים מאדע!“ — שריע לוצאים קוישטע מיט צו זיינע מראבאנטען.

דא נעשאה שטוהם וואונדערבאר־עס. אונערוואר־מעגס.

צוייא ייטשער שפּרינגען הערבייא אונד ריפען: „לאיזע, לאיזע! אונד אים מאדע דאדיאן אים וויג; לוצאים מוזטען אים וויזען אמטטע נעטשעצט! נייטשאן אים פּאראאטען אין אים אים! עי אים דעם „אבפּרייאמטס“ אנגעלאנט אונד וויזט אין אים נעטשעטע ווערדען. הויר אים דער בעפּעל דעם קאי־זערס דאדיאן.“

דא ווארדע לוצאים קוישטע פּאן דיינען אייגענען פּאלאטען ציריפּסגן אונד נעפּעפּטעלט. דיא בוידען ווערען מאטס וולאוגס וואריגן נעגעטעצט.

לאיזע טראאן אין אנגאבאן אן דער וואה־פּרוזטע ציריאנגס; ער נאהם אבשיעד פּאן דיינען הערי־

נגען נאהטיג. דא אבפּגענטליכ געלדזאמטלונגען צייר אונטערשטעצונג דער פּערזאנליכקטען פּאן דער רעגיערונג ניכט ערלייבט אונד נעהיימע זאמטלונגען שטרעגנסטעגס בעשטראפט ווערדען. דער בין יעטצט פּערזאוזאכט שאדען בע־פּאלט צירכא 2 מילליאָנען ריבעל.

דען יודען־העטצען פּאן באלטע זינד 4 בין 5 מאנע פּרהער יודען־פּאָלאָנגען אין דען קלי־נען, גראסטעגטהיילס פּאן יאהלהאבערנען, האנ־דעלטרייבענדען יודען בעזואהנטען שאדטבען אקנא אונד האטצאלא פּאראיסגעגאנגען. אין אקנא יוואהרדען בייליפּיג 23 יודען־ווערדע דעם עדבאדען גליינבעמאכט, נאכדעם 31 מאנאצינע צופּאר געפּרינדערט וואורדען. אין האטצאלא וואורדען 72 יידישע יודען מאנאצינע צו־פּאר געפּלינדערט, וואהנט מיט פּערטאלען אבערשיעמטע אונד אין באאד געשעפּקט. אין אקנא אונד האטצאלא לאנגערט דיא אבדאכלאז בעוואהרונג יידישע בעפּאָלקערונג יוד 14 טאגע אונטערפּרייעס היממעל אונד אויט נאך גליקלך. קייגע פּערלוסטע אין מעגשענלעבען בעזייגנען צו מיססען. דען האהנ־פּינקט דער נייטשע שיינען עיראך דיא אָפּראָממנסטע אין באלטא צו פּע־צייכנען. באלטא צאהלטע עטוא 28,000 יועדעו, דאראנטער 4000 יידישע פּאמיליען, וועלבע צו־מיסטע הונגרעל בו־בען, נאכסט וואהרפּלאנגע אונטערהאלטען אונד פּיר זעהר אבהלהאבענד בעלעגען. דיעזע 4000 פּאמיליען וואורדען אין דען טאגען פּאס 10 אונד 11. אם פּיר־טען פּאן אייגער עט־וא 2000 קאָפּפּ צאהלענדען ראטטע אונטער אנפּרהרונג דעם נאלאוא (בירגערטייסטער) אונד אוספּראיזיקס (פּאלטישער בעגרעפּנפּאָפּשטאנד) אבגעפּאלנען. אם ערסטען טאג דער אבגע־פּאלנען מאכטטע דיא יודען דען פּערזוך זיך מיט שטאקען, אייזען־שטאנגען, הייגאבען, זעזוגען עטצ. צו פּערטהיידיגען. דיעזע יודען וואגנטן אבלעט אינען אבבעל בעקאממען, אנדעס עס פּיר דיא פּרהערע דער פּלונדערונגען ראטטען דאס סיגנאל גאב. עטוא 1500 בייבען דער אומגעבונג צו הילפּע אונד צוי טהיילנאהמע אין דעם הייב־ווערלע דערבייצוגען. דער פּערלוסט אין וואא־רען אללען זיינד אויף 2 מילליאָן ריבעל גע־שאצט. דאס פּיינלכסטע איזט אבער, דאס אין דען 2 טאגען 4 יודען נעטאָפּטעט, 118 פּיירדע ליידע פּערוואונדעט אונד 6 פּיירען אין עגענע־וואהנע אדדער אין אנדערן אונד פּיסטן עבנדערע.

דען אים נאך דאס צוויצאָקערען, אלס אינען אין פּע־לוגס אין פּוצלען, דער מאך עראיילט, אינגע דאס בו פּאהדע אים שטאדט בעזייטיגען אונד אין אנדע־רען אלס אין אנדערן אונד אין אנדערן אין אנדע־

פּאָלליעטאָן.

יודא אונד ראָם.

(33-טע פּאָרטעצונג.)

„אונד יודען מאר אים אדעססא אמיזע זיין ווערדיג — פּוזר לוצאים קוישטע פּאָרט. — זא וועלל אר פּון צוי אינאָאבבע ווייטע לבכנום מאכען. אללעס וואס דען יידישען נאמען טראגט. פּאן דער עדלע צו פּערשטיגן. דעמעס מיין פּערשטעגן וואלל איך דיא פּאָרטשטאָפּ פּערנאלליג.“

„ראמטע נוי ראטה — שפּאר וולאוגס, — אונד דו וויזט צעשטאָרבען ווערדע נוי ריעל אונד דיא וויזט ניכט אינפּערפּסגן, דענן מיט אונס איזט נאטס.“

„פּרוים דיא עים מאדע!“ — שריע לוצאים קוישטע מיט צו זיינע מראבאנטען.

דא נעשאה שטוהם וואונדערבאר־עס. אונערוואר־מעגס.

צוייא ייטשער שפּרינגען הערבייא אונד ריפען: „לאיזע, לאיזע! אונד אים מאדע דאדיאן אים וויג; לוצאים מוזטען אים וויזען אמטטע נעטשעצט! נייטשאן אים פּאראאטען אין אים אים! עי אים דעם „אבפּרייאמטס“ אנגעלאנט אונד וויזט אין אים נעטשעטע ווערדען. הויר אים דער בעפּעל דעם קאי־זערס דאדיאן.“

דא ווארדע לוצאים קוישטע פּאן דיינען אייגענען פּאלאטען ציריפּסגן אונד נעפּעפּטעלט. דיא בוידען ווערען מאטס וולאוגס וואריגן נעגעטעצט.

לאיזע טראאן אין אנגאבאן אן דער וואה־פּרוזטע ציריאנגס; ער נאהם אבשיעד פּאן דיינען הערי־

נגען נאהטיג. דא אבפּגענטליכ געלדזאמטלונגען צייר אונטערשטעצונג דער פּערזאנליכקטען פּאן דער רעגיערונג ניכט ערלייבט אונד נעהיימע זאמטלונגען שטרעגנסטעגס בעשטראפט ווערדען. דער בין יעטצט פּערזאוזאכט שאדען בע־פּאלט צירכא 2 מילליאָנען ריבעל.

דען יודען־העטצען פּאן באלטע זינד 4 בין 5 מאנע פּרהער יודען־פּאָלאָנגען אין דען קלי־נען, גראסטעגטהיילס פּאן יאהלהאבערנען, האנ־דעלטרייבענדען יודען בעזואהנטען שאדטבען אקנא אונד האטצאלא פּאראיסגעגאנגען. אין אקנא יוואהרדען בייליפּיג 23 יודען־ווערדע דעם עדבאדען גליינבעמאכט, נאכדעם 31 מאנאצינע צופּאר געפּרינדערט וואורדען. אין האטצאלא וואורדען 72 יידישע יודען מאנאצינע צו־פּאר געפּלינדערט, וואהנט מיט פּערטאלען אבערשיעמטע אונד אין באאד געשעפּקט. אין אקנא אונד האטצאלא לאנגערט דיא אבדאכלאז בעוואהרונג יידישע בעפּאָלקערונג יוד 14 טאגע אונטערפּרייעס היממעל אונד אויט נאך גליקלך. קייגע פּערלוסטע אין מעגשענלעבען בעזייגנען צו מיססען. דען האהנ־פּינקט דער נייטשע שיינען עיראך דיא אָפּראָממנסטע אין באלטא צו פּע־צייכנען. באלטא צאהלטע עטוא 28,000 יועדעו, דאראנטער 4000 יידישע פּאמיליען, וועלבע צו־מיסטע הונגרעל בו־בען, נאכסט וואהרפּלאנגע אונטערהאלטען אונד פּיר זעהר אבהלהאבענד בעלעגען. דיעזע 4000 פּאמיליען וואורדען אין דען טאגען פּאס 10 אונד 11. אם פּיר־טען פּאן דער אייגער עט־וא 2000 קאָפּפּ צאהלענדען ראטטע אונטער אנפּרהרונג דעם נאלאוא (בירגערטייסטער) אונד אוספּראיזיקס (פּאלטישער בעגרעפּנפּאָפּשטאנד) אבגעפּאלנען. אם ערסטען טאג דער אבגע־פּאלנען מאכטטע דיא יודען דען פּערזוך זיך מיט שטאקען, אייזען־שטאנגען, הייגאבען, זעזוגען עטצ. צו פּערטהיידיגען. דיעזע יודען וואגנטן אבלעט אינען אבבעל בעקאממען, אנדעס עס פּיר דיא פּרהערע דער פּלונדערונגען ראטטען דאס סיגנאל גאב. עטוא 1500 בייבען דער אומגעבונג צו הילפּע אונד צוי טהיילנאהמע אין דעם הייב־ווערלע דערבייצוגען. דער פּערלוסט אין וואא־רען אללען זיינד אויף 2 מילליאָן ריבעל גע־שאצט. דאס פּיינלכסטע איזט אבער, דאס אין דען 2 טאגען 4 יודען נעטאָפּטעט, 118 פּיירדע ליידע פּערוואונדעט אונד 6 פּיירען אין עגענע־וואהנע אדדער אין אנדערן אונד פּיסטן עבנדערע.

דען אים נאך דאס צוויצאָקערען, אלס אינען אין פּע־לוגס אין פּוצלען, דער מאך עראיילט, אינגע דאס בו פּאהדע אים שטאדטען בעזייטיגען אונד אין אנדע־רען אלס אין אנדערן אין אנדערן אין אנדע־

פּיסטען אונד דער וויזעע דער פּאלאטען, פּאן אללען אבער וזכטע ער וויזען נעפּערלכסטען נעגענען־בוהלער. לוצאים קוישטע פּאן אים אים אים. דיא וויזע נעזע־דען ראבבע. אים אויך פּאלשטענדיג נעלאנג. קוישטע וואורדע נעפּעפּטעלט נאך דאס נעבראכט אונד פּאן דעם נעגעגען מעגאבע עע מאדע פּערשטאוזלט. ער וואר־דע דורך דאס שוויגע נעטטרעפּטע.

פּאן דען יודען וואר דורך דיא עגטטעצונג אונד דורך דען מאך דעם קוישטע אייגע אָפּבעבאאר גע־פּאהרט אבגעוועגדען. דיא וויזע יטשאלין עטצעטען עים אנדערקען אין דעטע וואוגעבאאר רעטטונג אייגען פּעטטה־אוגס אין דעטעגס־הוזטע נעלעגענען דער וועלט. וויזע עגרלאוגס וויזעטעגס־הוזטע ער שטעלליגע.

הארדיאן וואר, וויא זיין אונגלכליכער אדאפּטיי־אאטער, אין שאאריע פּאן נעגיאס, וויזע פּאטטיליג, דיא אין דען שטאאטען אין אדער הארדיאן. אללעדעס דעם „הרדיאנטשען מעגעיר“ דען נאטטן נעגענען, דיא־יטע נעגעגען, וואר אונגעאאדר דייזע יאהר־הונדערטע פּאר דען ע־פּאאלטען ע־אייגנטסגען מיט דען הונדערן דער שטיפּאאגען נאך שאאגען נעגאאדרעס, האטטע זיך אין דער יאטטשען קאָלאָנע אטאאליזא נעדערגעלאסטען אונד האטטע צו אייהרען מאאלגאנטען עליאס דען בו־מאאטן הארדיאן אין דיא אור־שטענלכע וויטאאטה הינגעטעטה. דער נייע אדעער

נען מאאנגער געשאאדעט וואורדען. דער יידישען בעפּאָלקערונג נאאבבעגער דר' שוואר־באבער אונד עגטעגדע־אאטה באאנקער גוראָ־ווישט) גינג נעסטערן אים באלטא דיא נאכריכט צו, דאס 34 יידישע בינדער אין באלטא פּערטטיס ווערדען. דיא מאן עגטעדער עגטאדטעט, אדער אין דאס אינגער יוסלאנדס עגטפּדהרט וואהנט. דער אטטער אין באלטא איזט גראס אונד דיא אדעסאער עגטיגדע דאס נעסטערן מיט פּער־שידענען באטערן וויגען שאלכער באאר־ריעפּרינגען נאך באלטא קאנטראטטע אבגע־שלאסטען.

דיא עראיגנטסס פּאן באלטא האבען אינ־טער דער 40,000 וועלכן צאהלענדען יידישען בעפּאָלקערונג אדעססא אייגען נראסטן שרע־קקן פּערצינגען, אומאמעהר. אלס זיט 3 טאגען איך הייער אן יידישען בייזען בראנד־דראה־ברעפּע פּלאקאטירט וואורען אונד הערפּאָרראָ־גענדע באנגערס דורך דיא־בייפּע אויף דעם באסטע־וועגע בעאינגרוהיגט וואורדען, אייגע יודען־דעפּוטאצאן, אין דען נעגעראלגוברעגער גורקע פּאר־עסטערן עגטגעגדעע, האטטע צור פּאלגע, דאס דערזולבע עגסטערן נאכמוטטאגס זעמטמ־ליכע פּאלליציא־אראנגע אדעססא'ס צו זיך בע־שיעד אונד דיזעלבען אין מילטאר־יש־לאקאני־שער קרעגע פּאר פּערלוסט אין שאללגונגס פּיר דיא אייפּערסוכטע־דער־הוהע אונד אדרונג האבטבאר ערקלארטע.

יייטערע פּיייאוס־מעלדונגען אים וויסלאנד בעשטאטיגען דען נראסלכען מאראקטער דער צו אייגעס מאסטאקרע אייגעגאטטעגען לעטטעגען יודענהעטצע, דיא בעפּאלקערונג נאגעגער דאר־פּער צאן בעיאהפּפּען אין דיא שאאדטע — אין אינשטאאנד, דער דיא רעגיערונג אין האהעס נראדע בעאנגסטעגס, וויל ער דען קאראטטער אייגעס רעיאלוציאנאר פּאר־ערבעגס מיט אאטה.

נייעסטעס אים אללען לאנדערן.

(אויס דען דעלעגראפּיגען.) דיא מאראטטאס יאטטרטע אין דער עגסטערנען דע־לעגאציע נכט דיא אין דער רעגיערונג פּער־ראנגטען 23,733,000 גולדען, אונדערן בלאס 21,700,000 גולדען, אללא 2 מילליאָנען וואורדען אבגעראאר־עלט. דיא איזט דען דאך דער שטאנדפּונקט דער נעגאטיגען אפּפּאזיציאן אין דיסטעגרעך.

גיריסטעס אים אללען לאנדערן. דער יידישען בעפּאָלקערונג נאכבעגער דר' שוואר־באבער אונד עגטעגדע־באסטה באאנקער גוראָ־ווישט) גינג נעסטערן אים באלטא דיא נאכריכט צו, דאס 34 יידישע בינדער אין באלטא פּערטטיס ווערדען. דיא מאן עגטעדער עגטאדטעט, אדער אין דאס אינגער יוסלאנדס עגטפּדהרט וואהנט. דער אטטער אין באלטא איזט גראס אונד דיא אדעסאער עגטיגדע דאס נעסטערן מיט פּער־שידענען באטערן וויגען שאלכער באאר־ריעפּרינגען נאך באלטא קאנטראטטע אבגע־שלאסטען.

דיא עראיגנטסס פּאן באלטא האבען אינ־טער דער 40,000 וועלכן צאהלענדען יידישען בעפּאָלקערונג אדעססא אייגען נראסטן שרע־קקן פּערצינגען, אומאמעהר. אלס זיט 3 טאגען איך הייער אן יידישען בייזען בראנד־דראה־ברעפּע פּלאקאטירט וואורען אונד הערפּאָרראָ־גענדע באנגערס דורך דיא־בייפּע אויף דעם באסטע־וועגע בעאינגרוהיגט וואורדען, אייגע יודען־דעפּוטאצאן, אין דען נעגעראלגוברעגער גורקע פּאר־עסטערן עגטגעגדעע, האטטע צור פּאלגע, דאס דערזולבע עגסטערן נאכמוטטאגס זעמטמ־ליכע פּאלליציא־אראנגע אדעססא'ס צו זיך בע־שיעד אונד דיזעלבען אין מילטאר־יש־לאקאני־שער קרעגע פּאר פּערלוסט אין שאללגונגס פּיר דיא אייפּערסוכטע־דער־הוהע אונד אדרונג האבטבאר ערקלארטע.

יייטערע פּיייאוס־מעלדונגען אים וויסלאנד בעשטאטיגען דען נראסלכען מאראקטער דער צו אייגעס מאסטאקרע אייגעגאטטעגען לעטטעגען יודענהעטצע, דיא בעפּאלקערונג נאגעגער דאר־פּער צאן בעיאהפּפּען אין דיא שאאדטע — אין אינשטאאנד, דער דיא רעגיערונג אין האהעס נראדע בעאנגסטעגס, וויל ער דען קאראטטער אייגעס רעיאלוציאנאר פּאר־ערבעגס מיט אאטה.

פּאָלליעטאָן.

יודא אונד ראָם.

(33-טע פּאָרטעצונג.)

„אונד יודען מאר אים אדעססא אמיזע זיין ווערדיג — פּוזר לוצאים קוישטע פּאָרט. — זא וועלל אר פּון צוי אינאָאבבע ווייטע לבכנום מאכען. אללעס וואס דען יידישען נאמען טראגט. פּאן דער עדלע צו פּערשטיגן. דעמעס מיין פּערשטעגן וואלל איך דיא פּאָרטשטאָפּ פּערנאלליג.“

„ראמטע נוי ראטה — שפּאר וולאוגס, — אונד דו וויזט צעשטאָרבען ווערדע נוי ריעל אונד דיא וויזט ניכט אינפּערפּסגן, דענן מיט אונס איזט נאטס.“

„פּרוים דיא עים מאדע!“ — שריע לוצאים קוישטע מיט צו זיינע מראבאנטען.

דא נעשאה שטוהם וואונדערבאר־עס. אונערוואר־מעגס.

צוייא ייטשער שפּרינגען הערבייא אונד ריפען: „לאיזע, לאיזע! אונד אים מאדע דאדיאן אים וויג; לוצאים מוזטען אים וויזען אמטטע נעטשעצט! נייטשאן אים פּאראאטען אין אים אים! עי אים דעם „אבפּרייאמטס“ אנגעלאנט אונד וויזט אין אים נעטשעטע ווערדען. הויר אים דער בעפּעל דעם קאי־זערס דאדיאן.“

דא ווארדע לוצאים קוישטע פּאן דיינען אייגענען פּאלאטען ציריפּסגן אונד נעפּעפּטעלט. דיא בוידען ווערען מאטס וולאוגס וואריגן נעגעטעצט.

לאיזע טראאן אין אנגאבאן אן דער וואה־פּרוזטע ציריאנגס; ער נאהם אבשיעד פּאן דיינען הערי־

נגען נאהטיג. דא אבפּגענטליכ געלדזאמטלונגען צייר אונטערשטעצונג דער פּערזאנליכקטען פּאן דער רעגיערונג ניכט ערלייבט אונד נעהיימע זאמטלונגען שטרעגנסטעגס בעשטראפט ווערדען. דער בין יעטצט פּערזאוזאכט שאדען בע־פּאלט צירכא 2 מילליאָנען ריבעל.

דען יודען־העטצען פּאן באלטע זינד 4 בין 5 מאנע פּרהער יודען־פּאָלאָנגען אין דען קלי־נען, גראסטעגטהיילס פּאן יאהלהאבערנען, האנ־דעלטרייבענדען יודען בעזואהנטען שאדטבען אקנא אונד האטצאלא פּאראיסגעגאנגען. אין אקנא יוואהרדען בייליפּיג 23 יודען־ווערדע דעם עדבאדען גליינבעמאכט, נאכדעם 31 מאנאצינע צופּאר געפּרינדערט וואורדען. אין האטצאלא וואורדען 72 יידישע יודען מאנאצינע צו־פּאר געפּלינדערט, וואהנט מיט פּערטאלען אבערשיעמטע אונד אין באאד געשעפּקט. אין אקנא אונד האטצאלא לאנגערט דיא אבדאכלאז בעוואהרונג יידישע בעפּאָלקערונג יוד 14 טאגע אונטערפּרייעס היממעל אונד אויט נאך גליקלך. קייגע פּערלוסטע אין מעגשענלעבען בעזייגנען צו מיססען. דען האהנ־פּינקט דער נייטשע שיינען עיראך דיא אָפּראָממנסטע אין באלטא צו פּע־צייכנען. באלטא צאהלטע עטוא 28,000 יועדעו, דאראנטער 4000 יידישע פּאמיליען, וועלבע צו־מיסטע הונגרעל בו־בען, נאכסט וואהרפּלאנגע אונטערהאלטען אונד פּיר זעהר אבהלהאבענד בעלעגען. דיעזע 4000 פּאמיליען וואורדען אין דען טאגען פּאס 10 אונד 11. אם פּיר־טען פּאן דער אייגער עט־וא 2000 קאָפּפּ צאהלענדען ראטטע אונטער אנפּרהרונג דעם נאלאוא (בירגערטייסטער) אונד אוספּראיזיקס (פּאלטישער בעגרעפּנפּאָפּשטאנד) אבגעפּאלנען. אם ערסטען טאג דער אבגע־פּאלנען מאכטטע דיא יודען דען פּערזוך זיך מיט שטאקען, אייזען־שטאנגען, הייגאבען, זעזוגען עטצ. צו פּערטהיידיגען. דיעזע יודען וואגנטן אבלעט אינען אבבעל בעקאממען, אנדעס עס פּיר דיא פּרהערע דער פּלונדערונגען ראטטען דאס סיגנאל גאב. עטוא 1500 בייבען דער אומגעבונג צו הילפּע אונד צוי טהיילנאהמע אין דעם הייב־ווערלע דערבייצוגען. דער פּערלוסט אין וואא־רען אללען זיינד אויף 2 מילליאָן ריבעל גע־שאצט. דאס פּיינלכסטע איזט אבער, דאס אין דען 2 טאגען 4 יודען נעטאָפּטעט, 118 פּיירדע ליידע פּערוואונדעט אונד 6 פּיירען אין עגענע־וואהנע אדדער אין אנדערן אונד פּיסטן עבנדערע.

דען אים נאך דאס צוויצאָקערען, אלס אינען אין פּע־לוגס אין פּוצלען, דער מאך עראיילט, אינגע דאס בו פּאהדע אים שטאדטען בעזייטיגען אונד אין אנדע־רען אלס אין אנדערן אין אנדערן אין אנדע־

פּיסטען אונד דער וויזעע דער פּאלאטען, פּאן אללען אבער וזכטע ער וויזען נעפּערלכסטען נעגענען־בוהלער. לוצאים קוישטע פּאן אים אים אים. דיא וויזע נעזע־דען ראבבע. אים אויך פּאלשטענדיג נעלאנג. קוישטע וואורדע נעפּעפּטעלט נאך דאס נעבראכט אונד פּאן דעם נעגעגען מעגאבע עע מאדע פּערשטאוזלט. ער וואר־דע דורך דאס שוויגע נעטטרעפּטע.

פּאן דען יודען וואר דורך דיא עגטטעצונג אונד דורך דען מאך דעם קוישטע אייגע אָפּבעבאאר גע־פּאהרט אבגעוועגדען. דיא וויזע יטשאלין עטצעטען עים אנדערקען אין דעטע וואוגעבאאר רעטטונג אייגען פּעטטה־אוגס אין דעטעגס־הוזטע נעלעגענען דער וועלט. וויזע עגרלאוגס וויזעטעגס־הוזטע ער שטעלליגע.

הארדיאן וואר, וויא זיין אונגלכליכער אדאפּטיי־אאטער, אין שאאריע פּאן נעגיאס, וויזע פּאטטיליג, דיא אין דען שטאאטען אין אדער הארדיאן. אללעדעס דעם „הרדיאנטשען מעגעיר“ דען נאטטן נעגענען, דיא־יטע נעגעגען, וואר אונגעאאדר דייזע יאהר־הונדערטע פּאר דען ע־פּאאלטען ע־אייגנטסגען מיט דען הונדערן דער שטיפּאאגען נאך שאאגען נעגאאדרעס, האטטע זיך אין דער יאטטשען קאָלאָנע אטאאליזא נעדערגעלאסטען אונד האטטע צו אייהרען מאאלגאנטען עליאס דען בו־מאאטן הארדיאן אין דיא אור־שטענלכע וויטאאטה הינגעטעטה. דער נייע אדעער